

POSTANOWIENIE

14 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko

na posiedzeniu niejawnym 14 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku W. H.
z udziałem P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na skutek skargi kasacyjnej W. H.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 22 lipca 2022 r., III Ca 263/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca W. H. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z 22 lipca 2021 r. Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania uzasadnił wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.): czy posiadanie służebności przesyłu (służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu) prowadzące do zasiedzenia tej służebności na podstawie art. 292 w zw. z art. 172 § 1 k.c. rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia eksploatacji wybudowanych na nieruchomości urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., czy też już w momencie wejścia na nieruchomość celem budowy tych urządzeń. Powołał się również na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ §

1 pkt 4 k.p.c.), uzasadnioną kwalifikowanym naruszeniem przez Sąd drugiej instancji art. 7 w zw. z art. 292 w zw. z art. 172 § 1 i 2 w zw. z art. 305⁴ k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno być sformułowane w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne dla rozwoju prawa i jednocześnie będzie miało znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Skarga powyższych wymogów nie spełnia. Po pierwsze skarżący niewłaściwie zakwalifikował problem prawny przedstawiony w uzasadnieniu tej przyczyny kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) Przedstawiona problematyka nie cechuje się nowością i stanowiła już przedmiot wypowiedzi judykatury, która jeżeli jest niejednolita i wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, objęta może być inną przyczyną kasacyjną. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera odpowiedniej argumentacji, uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Zwrócić uwagę należy, że w judykaturze SN dominuje stanowisko, że objęcie w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesylu, następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy trwałego i widocznego urządzenia (zob. postanowienia SN: z 6 kwietnia 2023 r., II CSKP 637/22; z 20 grudnia 2022 r., I CSK 3465/22; z 18 sierpnia 2017 r., IV CSK 609/16,;

z 24 maja 2013 r., V CSK 287/12, OSNC 2014, nr 2, poz. 20; z 6 września 2013 r., V CSK 440/12; z 6 kwietnia 2018 r., IV CSK 544/17; z 6 czerwca 2018 r., III CSK 60/18; z 12 marca 2019 r., II CSK 462/18; z 8 października 2020 r., II CSK 782/18). Przyjmuje się, że przesłanką zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu jest posiadanie cudzej nieruchomości o treści tego ograniczonego prawa rzeczowego, a nie posiadanie, czy nawet prawo własności samego urządzenia przesyłowego. Sam przepływ energii przez urządzenie, z czym należy wiązać oddanie gazociągu, wodociągu czy kanalizacji do użytku, to zdarzenie niemające już bezpośredniego wpływu na objęcie w posiadanie cudzej nieruchomości w zakresie służebności. Służebność przesyłu może polegać na obciążeniu nieruchomości na rzecz przedsiębiorcy, który nie tylko jest właścicielem urządzenia służącego do przesyłania energii, ale także na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować takie urządzenie. Skoro nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy prawem do korzystania z niej w oznaczonym zakresie, także wtedy gdy przedsiębiorca zamierza dopiero wybudować urządzenia do przesyłania energii (art. 305¹ k.c.), to faktyczne władanie cudzą nieruchomością w czasie budowania takich urządzeń, od chwili ułożenia rury gazociągowej spełnia wymaganie określone w art. 292 k.c. Ograniczenia we władaniu przez właściciela nieruchomości ujawniają się niewątpliwie już gdy przedsiębiorca zajął oznaczoną część tej nieruchomości i rozpoczął prace związane z wznoszeniem urządzeń służących do przesyłania wody, ścieków gazów energii elektrycznej, czy ciepłej. Już wtedy właściciel, jeżeli sprzeciwia się takiemu stanowi rzeczy, może podjąć działania zmierzające do tego, aby przedsiębiorca zaprzestał naruszenia jego władztwa (zob. postanowienie SN z 6 kwietnia 2023 r., II CSKP 637/22). Skarżący nie przedstawił argumentów uzasadniających weryfikację takiego poglądu i jego zmiany w kierunku związania początku terminu zasiedzenia z rozpoczęciem eksploatacji urządzeń przesyłowych.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc

dostrzegalna *prima vista* dla każdego prawnika, który bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (zob. postanowienie SN z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, i z 10 kwietnia 2018 r. I CSK 730/17). Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Przedstawione przez skarżącego argumenty nie przekonują o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Zgodzić należy się z tym, że wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych przez korzystające z nich przedsiębiorstwo po uzyskaniu decyzji wydawanych w procesie budowlanym nie rozstrzyga o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której te urządzenia zostały posadowione, jako wykonywanego w dobrej wierze (zob. uchwała SN z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15, OSNC 2016, nr 12, poz. 138). Jednakże o takiej kwalifikacji posiadania mogą świadczyć inne okoliczności ustalone w sprawie (postanowienie SN z 1 grudnia 2022 r., II CSKP 635/22), które uwzględnił Sąd drugiej instancji i wyjaśnił które fakty przemawiały za przyjęciem, że domniemanie dobrej wiary nie zostało skutecznie obalone (art. 7 k.c.). Sąd ten ustalił, że poprzednik prawny uczestnika uzyskał zgodę organu sprawującego nadzór nad jednostką organizacyjną Skarbu Państwa – właściciela gruntu – na jego wykorzystanie w związku z budową urządzeń przesyłowych. Usprawiedliwione było zatem przekonanie poprzednika prawnego uczestnika, że w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesyłu, opierało się na okolicznościach obiektywnych (zob. postanowienie SN z 16 lipca 2020 r., V CSK 178/19). Zaprezentowana ocena i stanowisko Sądu Okręgowego mieszczą się w granicach przyznanej sądowi swobody i nie prowadzą do wniosku, że zaskarżone

postanowienie jest oczywiście sprzeczne z prawem a skarga kasacyjna oczywiście uzasadniona.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

[W.R.]

[ał]